

# UČINAK I UTICAJ SAVETODAVNOG VEĆA ZA ZAJEDNICE

2015-2016



Organizacija za evropsku  
bezbednost i saradnju  
Misija na Kosovu

UČINAK I UTICAJ  
SAVETODAVNOG  
**VEĆA ZA**  
**ZAJEDNICE**

---

2015-2016

## SADRŽAJ

|  |    |
|--|----|
| SPISAK SKRAĆENICA.....   | 3  |
| KRATAK PREGLED.....  | 4  |
| 1. UVOD.....   | 5  |
| 1.1 Metodologija .....   | 5  |
| 2. PRAVNI OKVIR.....   | 6  |
| 3. SASTAV.....   | 6  |
| 4. UČINAK I UTICAJ RADA SVZ .....  | 8  |
| 4.1 Komunikacija sa zajednicama .....                                    | 8  |
| 4.1.1 Stepen informisanosti o SVZ i njegovim članovima.....              | 8  |
| 4.1.2 Ocena rada SVZ.....  | 10 |
| 4.2 SVZ kao veza između zajednica i kosovskih institucija .....          | 11 |
| 4.2.1 Institucije sa stalnim članstvom u SVZ.....                        | 11 |
| 4.2.2 Kako institucije odgovaraju na preporuke SVZ .....                 | 12 |
| 4.3 Davanje komentara na zakonodavne i strateške inicijative .....       | 12 |
| 4.4 Prepreke u unapređivanju funkcionisanja, moći i uticaja SVZ .....    | 14 |
| 4.4.1 Stavovi predstavnika zajednica u SVZ.....                          | 14 |
| 4.4.2 Stavovi stalnih članova koji predstavljaju institucije u SVZ ..... | 15 |
| 5. ZAKLJUČCI .....   | 15 |
| 6. PREPORUKE .....   | 16 |
| Aneks 1. Preporuke upućene institucijama .....                           | 18 |

## SPISAK SKRAĆENICA

|      |   |
|------|---|
| SK   | Skupština Kosova                                  |
| OZ   | Odbori za zajednice                               |
| SVZ  | Savetodavno veće za zajednice                     |
| OPZ  | Udruženje/organizacija koja predstavlja zajednicu |
| OPIZ | Odbor za prava i interese zajednica i povratak    |
| MZP  | Ministarstvo za zajednice i povratak              |
| KPZ  | Kancelarija za pitanja zajednica                  |
| OEBS | Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju    |
| RTK  | Radio-televizija Kosova                           |

## KRATAK PREGLED

Savetodavno veće za zajednice je telo uspostavljeno pod pokroviteljstvom predsednika sa ciljem da se obezbedi forum za redovnu razmenu informacija između zajednica i institucija. Propisan rad ovog veća ima presudan značaj u osiguravanju da su stavovi zajednica i njihovih pripadnika o zakonima, javnoj politici i programima od posebnog značaja za njih formulisani i da ih institucije uzimaju u obzir.

Osnovni cilj ovog izveštaja je da se oceni da li Savetodavno veće za zajednice poštuje pravni okvir kojim se uređuju njegov rad i ključne funkcije, kao i da se utvrdi i istakne svaki nedostatak ili prepreka koju je neophodno savladati da bi ovaj mehanizam bio delotvorniji u unapređivanju učešća zajednica u donošenju odluka. U njemu je data kratka ocena dve osnovne uloge Savetodavnog veća za zajednice: da obezbedi vezu između zajednica i kosovskih institucija; i da izvrši pregled nacrtu zakona i politike pre nego što ih usvoji vlada i obezbedi da su stavovi zajednica uzeti u obzir. U izveštaju se ocenjuju ova dva aspekta uloge SVZ za period januar 2015 - decembar 2016. godine koji obuhvata delove mandata dva sastava SVZ (avgust 2014 - septembar 2016. i septembar 2016 - septembar 2018).

U izveštaju se navodi da je tokom izveštajnog perioda postignut napredak na nekoliko pitanja. Pre svega, izveštaj pokazuje da je došlo do poboljšanja u učešću članova SVZ na redovnim sastancima SVZ, komunikaciji između članova SVZ i Sekretarijata SVZ i međuinstitucionalnoj komunikaciji, posebno sa Kabinetom predsednika, i razmeni informacija među članovima SVZ. Navode se, međutim, i neki od izazova sa kojima se SVZ suočavao u periodu koji se ocenjuje. U smislu veza između SVZ i zajednica koje predstavljaju njegovi članovi, nalazi ovog istraživanja su da je stepen informisanosti predstavnika zajednica na opštinskom nivou generalno nizak. Ovako nizak stepen informisanosti ukazuje na nepostojanje odgovarajućeg terenskog angažmana SVZ i na to da nema redovnih konsultacija sa zajednicama po pitanju zakonodavstva, javne politike i programa od važnosti za zajednice. Kada se radi o oceni veze između SVZ i kosovskih institucija, pitanja koja se odnose na imenovanje i učešće članova koji predstavljaju institucije sa stalnim članstvom u SVZ utiču na informisanost o SVZ i njegov uticaj u ovim institucijama. SVZ je redovno održavao sastanke u izveštajnom periodu, pregledao je većinu nacrtu zakona koje je primio i poslao preporuke u vezi sa pravima zajednica za 18 centralnih i opštinskih institucija. Međutim, podaci iz istraživanja ukazuju na to da je njegov uticaj u tom periodu bio ograničen. Stoga, OEBS poziva SVZ da obavlja redovne i sveobuhvatne terenske aktivnosti i konsultacije sa zajednicama kako bi se podigao stepen informisanosti o ovom važnom mehanizmu centralnog nivoa i ojačao uticaj SVZ; Sekretarijat SVZ da obezbedi neophodan razvoj kapaciteta članova SVZ, posebno u smislu vršenja suštinske dužnosti koja podrazumeva davanje komentara na nacrtu zakona; i Kabinet predsednika da obezbedi odgovarajući budžet za SVZ, da bi ovo veće moglo da vrši sve zadate dužnosti.

Štaviše, OEBS poziva sve institucije da ispune svoje zakonske obaveze u pogledu blagovremenog reagovanja i sprovođenja preporuka koje da SVZ. Zatim, OEBS apeluje na institucije koje imaju stalno članstvo u SVZ da imenuju predstavnike koji redovno prisustvuju sastancima SVZ i obezbeđuju čvrstu vezu između SVZ i relevantne institucije. OEBS ostaje posvećen pružanju podrške SVZ u prevazilaženju izazova sa kojima se suočava i razvoju kapaciteta njegovih članova za rad na konkretnim pitanjima navedenim u izveštaju.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> OEBS je tokom 2014 -2017. godine podržao rad SVZ organizovanjem raznih okruglih stolova i sastanka, zajedno sa institucijama centralnog i lokalnog nivoa, o pitanjima kao što su upotreba jezika, učešće u odlučivanju i veštine izrade zakona. OEBS je 2017. godine pružio podršku SVZ-u u organizovanju dva sastanka čija su tema bili nedostaci i propusti uočeni u komunikaciji i saradnji između SVZ i lokalnih mehanizama za zastupljenost zajednica. Preporuke sa ovih sastanaka sadržale su konkretne predloge za bolje upućivanje opštinskih pitanja SVZ-u i efikasnije zagovaranje.

## 1. UVOD

Savetodavno veće za zajednice (SVZ) je mehanizam centralnog nivoa koji je uspostavljen 2008. godine (ali je sa radom počeo 2009. godine) da bi poslužio kao ključna veza između zajednica i vlade Kosova, kao i relevantnih institucija. Sastoji se, prvenstveno, od pripadnika/predstavnik svih nealbanskih zajednica na Kosovu, ali i od predstavnika izabranih institucija centralnog nivoa koje imaju mandat da se bave pitanjima od posebnog značaja za zajednice. Shodno tome, Misija OEBS-a na Kosovu redovno prati rad SVZ od njegovog uspostavljanja (pre svega tako što prisustvuje plenarnim sednicama i sastancima radne grupe).

Osnovni cilj ovog izveštaja je da se oceni da li SVZ poštuje pravni okvir kojim se uređuju njegov rad i ključne funkcije, kao i da se utvrdi i istakne svaki nedostatak ili prepreka koju je neophodno savladati da bi ovaj mehanizam bio delotvorniji i unapredio učešće zajednica u donošenju odluka. U ovom izveštaju ocenjuju se sastav, učinak i uticaj SVZ u periodu od 1. januara 2015. do 31. decembra 2016. godine. Izveštajni period obuhvata dva sastava SVZ: avgust 2014 - septembar 2016. i septembar 2016 - septembar 2018. godine.<sup>2</sup> Prema tome, u većem delu izveštajnog perioda (januar 2015 - septembar 2016) ocenjuje se prethodni sastav SVZ, dok se sadašnji sastav ocenjuje samo u poslednjem tromesečju 2016. godine.

Ocena je usmerena na dve funkcije koje su izričito predviđene Ustavom: prva, da obezbedi vezu između zajednica i kosovskih institucija (koja se u ovom izveštaju ocenjuje u smislu nivoa komunikacije između SVZ i zajednica koje ovo veće predstavlja, kao i između SVZ i kosovskih institucija); i druga, da pregleda nacrt zakona i politika pre nego ih usvoji vlada i obezbedi da su stavovi zajednica uzeti u obzir<sup>3</sup>.

### 1.1 Metodologija

Podaci za ovu ocenu dobijeni su putem kvalitativnih upitnika koji su maja i juna 2017. godine dostavljeni sadašnjim i bivšim članovima SVZ<sup>4</sup> i predstavnicima Sekretarijata SVZ. Tokom ova dva meseca istraživački tim je razgovarao i sa devet predstavnika organizacija koje predstavljaju zajednice (OPZ)<sup>5</sup> akreditovanih u Kabinetu predsednika, sa ključnim akterima SVZ, kao što su bivši i aktuelni predsedavajući SVZ i predstavnici institucija koje imaju stalno članstvo u SVZ, i sa predsedavajućim Odbora za prava i interese zajednica i povratak (OPIZ)<sup>6,7</sup>. Terenski timovi OEBS-a su maja 2017. popunili dodatni upitnik u 34 opštine u kojima zajednice u brojačanoj manjini imaju predstavnika u odborima za zajednice (OZ), a informacije su dobijene od predstavnika OZ.<sup>8</sup> Jula 2017. godine kontaktirana je svaka institucija kojoj je u izveštajnom periodu dostavljena preporuka SVZ i ispitana su odgovarajuća lica zadužena za kontakt u svakoj od institucija. Sekundarni podaci o radu SVZ u izveštajnom

<sup>2</sup> Na osnovu člana 12.8 Zakona o zaštiti i promovisanju prava zajednica i njihovih pripadnika na Kosovu, članovi SVZ imenuju se na period od dve godine, *supra* fusnota 10

<sup>3</sup> Na osnovu člana 60 Ustava, mandat SVZ je: „(1) da obezbedi mehanizam za redovnu razmenu informacija između zajednica i Vlade Kosova; (2) da pruži mogućnost zajednicama da u ranoj fazi daju komentare na zakonodavne i političke inicijative koje može da pripremi Vlada, predlažu takve inicijative i traže da njihovi stavovi budu uključeni u relevantne projekte i programe; (3) sve druge odgovornosti i funkcije, u saglasnosti sa zakonom“.

<sup>4</sup> Po jednom iz svake zajednice zastupljene u SVZ i predsedavajućima u oba sastava. (Avgust 2014 - septembar 2016. i septembar 2016 - septembar 2018. godine)

<sup>5</sup> Da bi postalo akreditovana organizacija koja predstavlja zajednicu (OPZ), nevladino udruženje ili organizacija (NVO) mora da ispuni uslove iz člana 7 Statuta SVZ (videti fusnotu 11) i dokaže: da predstavlja samo jednu zajednicu (ili koaliciju zajednica u udruženom predstavljanju), da je registrovana NVO prema važećem zakonu i da je radila u korist zajednice koju nastoji da predstavlja. Spisak akreditovanih OPZ sa kojima će se razgovarati sastavljen je u konsultacijama sa Sekretarijatom SVZ, a potvrdili su ga terenski timovi OEBS-a. Za potrebe ovog izveštaja OEBS je razgovarao sa jednim OPZ po zajednici.

<sup>6</sup> Odbor za prava i interese zajednica i povratak (OPIZ) stalni je odbor u Skupštini Kosova. Njegova uloga je da osigura da se Skupština na odgovarajući način bavi pravima i interesima zajednica, kako je predviđeno članom 78 Ustava (videti fusnotu 9).

<sup>7</sup> Ni u bivšem ni u aktuelnom sastavu SVZ nije bilo akreditovanog udruženja/organizacije koja bi predstavljala zajednicu kosovskih Aškalija. Pored toga, sa predstavnicima jedine dve organizacije koje predstavljaju zajednicu kosovskih Hrvata već je obavljen razgovor kao sa predstavnicima SVZ, zbog čega oni nisu uključeni u ovaj aspekt prikupljanja podataka.

<sup>8</sup> Odbori za zajednice su opštinski mehanizmi čiji je mandat da osiguraju poštovanje prava i interesa zajednica kroz razmatranje i davanje preporuka za opštinske politike i aktivnosti. OZ se uglavnom sastaje od predstavnika zajednica koje žive u datoj opštini. Razgovor je, u svrhu prikupljanja podataka, obavljen sa najviše četiri predstavnika najvećih zajednica u brojačanoj manjini koje žive u opštini; dve žene i dva muškarca po opštini, kada je to bilo izvodljivo. Pošto su u sastavu SVZ samo zajednice u brojačanoj manjini na Kosovu, u njemu nema predstavnika zajednice kosovskih Albanaca. Stoga, nije obavljen razgovor ni sa jednim predstavnikom OZ iz te zajednice, čak ni u opštinama u kojima ta zajednica čini zajednicu u brojačanoj manjini. Nasuprot tome, razgovor je obavljen sa predstavnicima kosovskih Srba i kosovskih Turaka u OZ, čak i u opštinama u kojima te zajednice čine zajednicu u brojačanoj većini. Pošto u Glogovcu, Elez Hanu, Juniku ili Kačaniku nema nealbanskih predstavnika u OZ, ove opštine nisu bile uključene u prikupljanje podataka.

periodu takođe su dobijeni analizom godišnjih izveštaja SVZ, odgovarajućih radnih planova i drugih publikacija i izveštaja SVZ.

## 2. PRAVNI OKVIR

Uspostavljanje Savetodavnog veća za zajednice zajamčeno je Ustavom<sup>9</sup> i Zakonom o zaštiti i promovisanju prava zajednica i njihovih pripadnika (u daljem tekstu Zakon).<sup>10</sup> Dodatni podaci o sastavu, akreditaciji organizacija koje predstavljaju zajednice i koje imenuju članove i funkcijama SVZ mogu se naći u njegovom statutu.<sup>11</sup> Budžet za SVZ izdvaja Kabinet predsednika, a članom 26 Statuta predviđene su konkretne funkcije SVZ koje treba da se pokriju tim budžetom.<sup>12</sup> SVZ može da se oceni i u smislu usklađenosti sa međunarodnim okvirima za pravo na učešće u javnom životu, kako je objašnjeno u Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina<sup>13</sup>, a posebno u Tematskom komentaru Savetodavnog odbora o delotvornom učešću lica koja pripadaju nacionalnim manjinama u kulturnom, društvenom i ekonomskom životu i javnim poslovima,<sup>14</sup> i u okviru nediskriminacije i jednakog pristupa javnim uslugama iz Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima<sup>15</sup>. Oba međunarodna instrumenta za ljudska prava neposredno se primenjuju na Kosovo.<sup>16</sup>

## 3. SASTAV

Prema uslovima iz Zakona, u sastavu SVZ treba da budu 23 člana koji predstavljaju zajednice u brojačanoj manjini,<sup>17</sup> ali i predstavnici određenih institucija centralnog nivoa (više informacija o tim institucijama može se naći u odeljku 4.2 u nastavku). SVZ nema predstavnike zajednice kosovskih Albanaca. Oba sastava SVZ koja se ocenjuju bila su u skladu sa ovim uslovima.<sup>18</sup> Sve ove predstavnike zajednica u oba sastava imenovala su akreditovana udruženja koja predstavljaju odgovarajuće zajednice,<sup>19</sup> izuzev predstavnika zajednice kosovskih Aškalija, pošto ni u jednom sastavu nije postojala nijedna akreditovana organizacija koja je predstavljala tu zajednicu.<sup>20</sup>

U smislu rodne ravnoteže, u oba sastava koji se ocenjuju zastupljenost žena u SVZ bila je znatno manja od one koja je predviđena statutom SVZ. Statutom je posebno predviđeno da za zajednice koje imaju po dva mesta u SVZ treba da se obezbedi uravnotežena zastupljenost rodova, a za zajednice koje imaju po tri ili pet mesta svaki

<sup>9</sup> Videti Ustav, 15. jun 2008, član 60.

<sup>10</sup> Zakon br. 03/L047 o zaštiti i promovisanju prava zajednica i njihovih pripadnika na Kosovu, član 12, 13. mart 2008, [http://kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/2008\\_03-L047\\_sr.pdf](http://kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/2008_03-L047_sr.pdf) (pristupljeno 13. marta 2017).

<sup>11</sup> Ukaz o usvajanju Statuta Savetodavnog veća za zajednice, predsednički ukaz br. KKK-001-2012, 18. april 2012.

<sup>12</sup> *Supra* fusnota 11. Na osnovu ovog člana Statuta, konkretne funkcije koje budžet treba da pokrije su: a. organizacija i vođenje sastanaka Veća; b. dnevnicke za članove; c. troškovi komunikacije; d. internet stranica i održavanje internet stranice; e. materijal i dokumentacija da bi se podržao rad SVZ; f. zapošljavanje i zadržavanje kadra; g. sprovođenje studija i ispitivanja; h. traženje saveta od spoljašnjih stručnjaka; i. razvoj kapaciteta Veća i njegovih članova; i j. predstavljanje rada SVZ u javnosti.

<sup>13</sup> Savet Evrope, *Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina*, februar 1995, član 15; <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800c10cf>, (pristupljeno 13. marta 2017).

<sup>14</sup> Savetodavni odbor za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina, Komentar o delotvornom učešću lica koja pripadaju nacionalnim manjinama u kulturnom, društvenom i ekonomskom životu i javnim poslovima, 27. februar 2008, ACFC/31DOC(2008)001, stavovi 107, 109, 110. i 117.

<sup>15</sup> Ujedinjene nacije, *Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima*, 23. mart 1976, član 2 i član 25. <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx>, (pristupljeno 13. marta 2017).

<sup>16</sup> Videti Ustav, 15. jun 2008, član 22, član 58.2 i član 123. Primenjuje se i Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije i Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima. Za ovo pitanje značajan je član 5(c), odnosno član 21(2).

<sup>17</sup> Zakon o zaštiti i promovisanju prava i interesa zajednica i njihovih pripadnika izmenjen je i dopunjen 8. decembra 2011. godine tako da sadrži još dve zajednice koje nisu bile predviđene prethodnim zakonom, to jest zajednice kosovskih Hrvata i kosovskih Crnogoraca. Član 12.6 Zakona o zaštiti prava zajednica, *supra* fusnota 10. Po dvoje predstavnika zajednica kosovskih Aškalija, kosovskih Hrvata, kosovskih Egipćana, kosovskih Goranaca, kosovskih Crnogoraca i kosovskih Roma, po troje predstavnika zajednica kosovskih Bošnjaka i kosovskih Turaka i petoro predstavnika zajednice kosovskih Srba.

Dostupno na: <http://kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Zakon%20o%20izmen%20zakona%20o%20zaštiti%20prava%20zajednica.pdf>

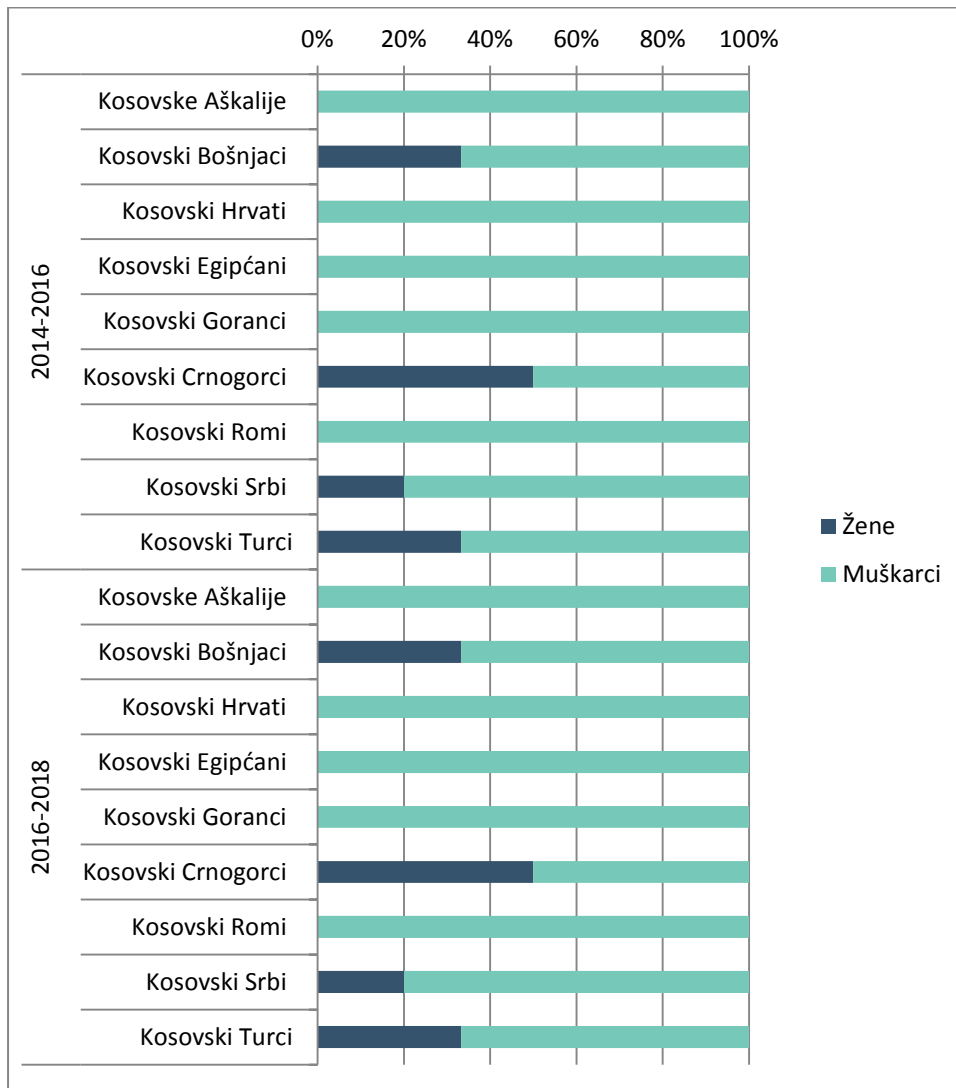
<sup>18</sup> U sastavu za 2014 - 2016. godinu ostavku su dali jedan pripadnik kosovskih Roma i jedan pripadnik kosovskih Aškalija, a prema informacijama dobijenim od Sekretarijata ti članovi su zamenjeni u skladu sa važećim procedurama.

<sup>19</sup> Kako je navedeno u članu 12.7 Zakona o zaštiti prava zajednica, *supra* fusnota 10.

<sup>20</sup> U ovom slučaju, predstavnici su bili nezavisni kandidati koje je imenovao neposredno Kabinet predsednika, kako je predviđeno članom 12.7 Zakona o zaštiti prava zajednica, *supra* fusnota 10.

rod treba da bude zastupljen sa najmanje 40 odsto.<sup>21</sup> Iako je rodna ravnoteža malo popravljena u sastavu za 2016 - 2018. godinu, zajednice kosovskih Aškalija, kosovskih Egipćana, kosovskih Goranaca i kosovskih Roma zastupali su samo muškarci u oba sastava SVZ. Zastupljenost žena nije bila odgovarajuća ni za zajednicu kosovskih Srba ni za zajednicu kosovskih Hrvata (samo u sastavu 2014 - 2016). U principu, žene su bile zastupljene sa samo 17 odsto ukupnih mesta u sastavu 2014 - 2016, odnosno 26 odsto u sastavu 2016 - 2018. Videti Sliku 1. u nastavku za rodnu raspodelu članova SVZ iz svake zajednice.

Slika 1. Rodna pripadnost članova SVZ iz svake zajednice



Pored toga, Sekretarijat SVZ, kao koordinaciono telo zaduženo za osiguravanje funkcionalnosti i organizaciju svakodnevnog rada SVZ, sastoji se od četiri člana, a to su generalni sekretar, dva službenika za pravna pitanja i službenik za komunikaciju.<sup>22</sup> Osoblje Sekretarijata su službenici javne administracije koji se plaćaju iz budžeta Kabineta predsednika. Na osnovu razgovora sa njegovim članovima, zapošljavanje još jednog ili dva člana bi u velikoj meri pomoglo SVZ-u da bolje obavlja svoje dužnosti.

<sup>21</sup> Član 6.4.1 Statuta, *supra* fusnota 11.

<sup>22</sup> Generalni sekretar je žena - dok su dva službenika za pravna pitanja i službenik za komunikaciju muškarci.



## 4. UČINAK I UTICAJ RADA SVZ



### 4.1 Komunikacija sa zajednicama

Jedna od primarnih uloga SVZ je da obezbedi kanal komunikacije između zajednica i vlade.<sup>23</sup> Zakon o zaštiti i promovisanju prava zajednica i njenih pripadnika na Kosovu (član 12) sadrži više informacija i navodi da je mandat SVZ da „obezbedi forum za koordinaciju i konsultacije među zajednicama“ (12.1b), i „podigne svest o problemima zajednica“ (12.1i). Stoga je važno oceniti ne samo odnos između SVZ i relevantnih vladinih institucija, nego i odnos između SVZ i zajednica koje zastupa kako bi efikasno zastupao stavove ovih zajednica. U tom pogledu je rad na terenu važan element rada SVZ.<sup>24</sup>

Da bi se ocenile veze između SVZ i zajednica, terenski timovi OEBS-a su obavili razgovor sa 97 nealbanskih predstavnika u odborima za zajednice (OZ)<sup>25</sup> u 34 opštine na Kosovu.<sup>26</sup> Članovi OZ su izabrani ne samo zbog toga što su ova tela uspostavljena u svakoj opštini na Kosovu, nego i zato što su ove članove OZ za predstavničke kandidate predložili pripadnici zajednica u brojačanoj manjini u opštini.<sup>27</sup> Shodno tome, ispitanici treba dobro da razumeju probleme s kojima se suočavaju zajednice u opštini i da imaju uspostavljene veze sa pripadnicima zajednica.

#### 4.1.1 Stepen informisanosti o SVZ i njegovim članovima

Prikupljeni podaci ukazuju na to da generalno postoji nizak stepen informisanosti o SVZ na opštinskom nivou. Tabela u nastavku (Slika 2) pokazuje da je od 97 predstavnika u OZ sa kojima je obavljen razgovor, samo jedna trećina (33) navela da su upoznati sa postojanjem mehanizma. Od ovog broja, samo je 21 predstavnik (odnosno 22 odsto od ukupnog broja) ispravno naveo da je SVZ savetodavno telo pri Kabinetu predsednika, što znači da dve trećine ispitanika uopšte nisu bili upoznati sa mehanizmom ili njegovom ulogom.

<sup>23</sup> Ovaj stav je izričito naveden u Ustavu (član 60.3.1)

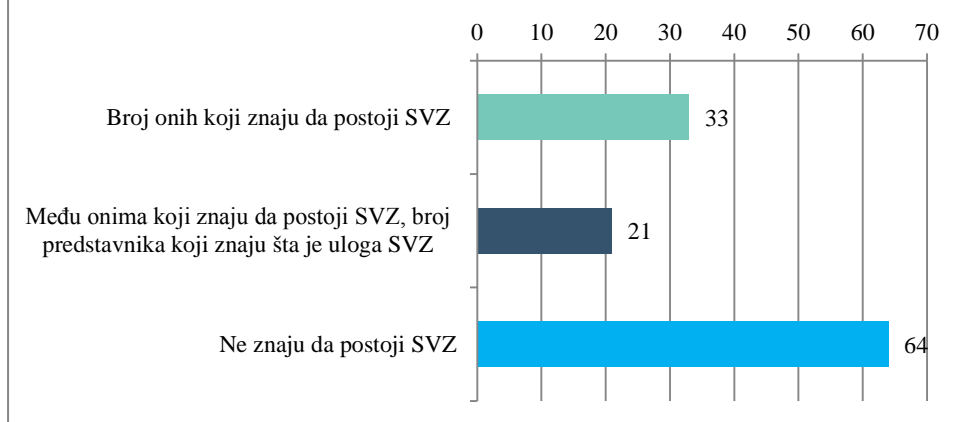
<sup>24</sup> Član 13.2.3 Statuta SVZ navodi da Sekretarijat SVZ treba da podrži terenske aktivnosti i promoviše vidljivost SVZ, *supra* fusnota 11.

<sup>25</sup> Uključujući 13 kosovskih Aškalija (jedna žena, 12 muškaraca), 12 kosovskih Bošnjaka (devet žena, tri muškarca), dva kosovska Hrvata (jedna žena, jedan muškarac), šestoro kosovskih Egipćana (jedna žena, petorica muškaraca), tri kosovska Goranca (tri žene), jedan kosovski Crnogorac (žena), 24 kosovskih Roma (svi muškarci), 26 kosovskih Srba (sedam žena, 19 muškaraca) i 10 kosovskih Turaka (jedna žena, devetoro muškaraca) (ukupno 24 žene i 73 muškarca).

<sup>26</sup> Pošto nema predstavnika nealbanskih zajednica u odborima za zajednice u Glogovcu, Elez Hanu, Juniku ili Kačaniku ove opštine nisu bile uključene u prikupljanje podataka.

<sup>27</sup> Administrativno uputstvo br. 3/2014 Ministarstva lokalne uprave o postupku uspostavljanja, sastavu i nadležnostima stalnih odbora u opštini, član 10.

Slika 2. Stepen informisanosti o SVZ 97 predstavnika u odborima za zajednice sa kojima je obavljen razgovor (apsolutni brojevi)



### *Predstavnici u Odborima za zajednice*

Predstavnici u OZ su pokazali nizak stepen informisanosti o tome ko zastupa njihovu zajednicu u SVZ. Samo 12 predstavnika u OZ su naveli da znaju ko je njihov predstavnik u sastavu 2014 - 2016, a 14 u sastavu za period 2016 - 2018. Nivo kontakta sa mehanizmom generalno ili pojedinačno sa predstavnicima SVZ čak je i niži, jer je samo deset ispitanika odgovorilo da je imalo neki kontakt sa SVZ tokom izveštajnog perioda, a samo jedan ispitanik je rekao da se SVZ konsultovao sa njim po pitanju zakonskih propisa, javne politike i programa od važnosti za zajednice.<sup>28</sup> Osim toga, samo dva ispitanika su rekla da su upoznati sa terenskim aktivnostima koje je SVZ sproveo tokom izveštajnog perioda. Na osnovu informacija Sekretarijata SVZ, Veće je tokom izveštajnog perioda organizovalo terenske posete i okrugle stolove<sup>29</sup>, ali nije bilo stalnih konsultacija sa zajednicama na osnovu kojih bi se formulisali konsolidovani stavovi njihovih pripadnika o zakonskim propisima, javnoj politici i programima od važnosti za zajednice.<sup>30</sup> Prema tome, SVZ treba da bude proaktivniji u traženju komentara od predstavnika zajednica o zakonodavstvu, javnoj politici i programima važnim za zajednice.

### *Organizacije koje predstavljaju zajednice (OPZ)*

Osim podataka koji su dobijeni od predstavnika OZ, podaci za ovu ocenu dobijeni su i od predstavnika nevladinih udruženja koja predstavljaju zajednice i organizacija koje je akreditovao Kabinet predsednika. Stepen informisanosti pojedinačnih predstavnika zajednica u SVZ bio je daleko veći kod ove grupe ispitanika, s obzirom da su svi osim jednog ispitanika rekli da znaju koji član SVZ zastupa njihovu zajednicu u oba funkcionalna sastava u izveštajnom periodu. Nivo kontakta sa SVZ generalno ili pojedinačno sa predstavnicima zajednica bio je podjednako visok, s obzirom da su svi osim jednog ispitanika naveli da je postojao određeni nivo kontakta u izveštajnom periodu. U smislu informisanosti o terenskim inicijativama, broj pozitivnih odgovora iz ove grupe bio je skoro isto tako mali, jer je samo jedan od ukupno devet predstavnika izjavio da je upoznat sa takvim aktivnostima SVZ.<sup>31</sup> Osim toga, niko od predstavnika OPZ nije izjavio da ga je SVZ konsultovao po pitanju zakonodavstva, javne politike i programa od važnosti za zajednice.

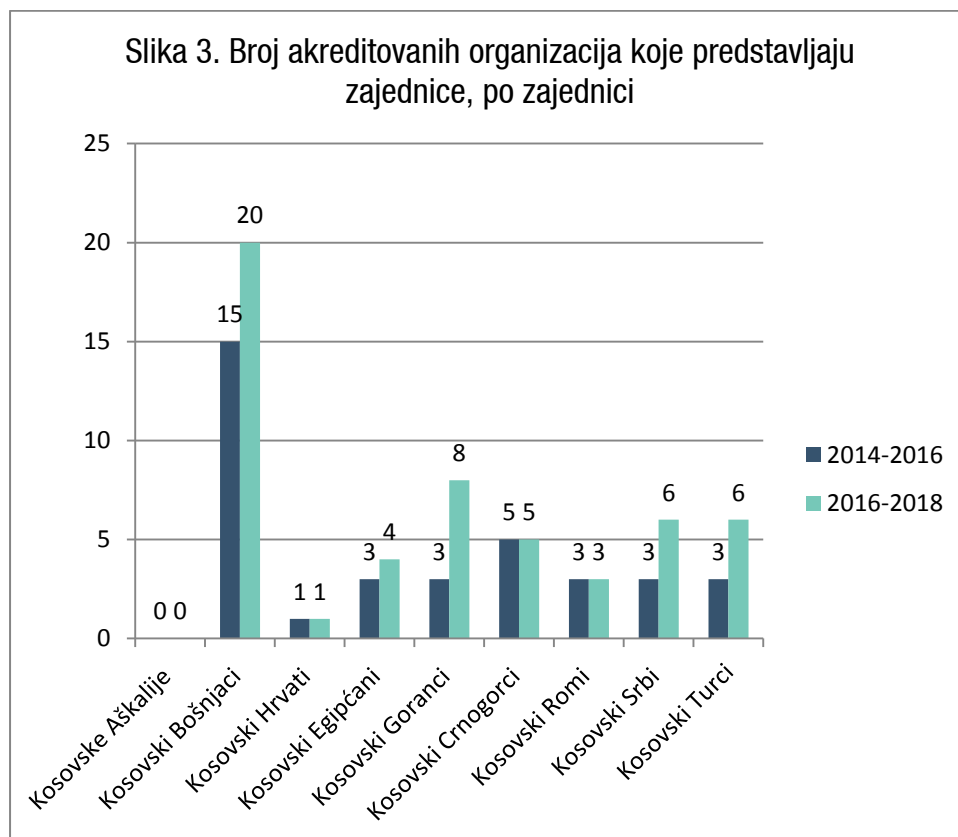
<sup>29</sup> Na osnovu godišnjih izveštaja SVZ iz 2015. i 2016. godine, SVZ je obavio terenske posete sa predstavnicima zajednica i akreditovanim organizacijama iz pojedinih zajednica u oktobru i novembru 2015. godine i februaru i martu 2016. godine i organizovao okrugli sto sa predstavnicima akreditovanih organizacija koje predstavljaju zajednice.

<sup>29</sup> Na osnovu godišnjih izveštaja SVZ iz 2015. i 2016. godine, SVZ je obavio terenske posete sa predstavnicima zajednica i akreditovanim organizacijama iz pojedinih zajednica u oktobru i novembru 2015. godine i februaru i martu 2016. godine i organizovao okrugli sto sa predstavnicima akreditovanih organizacija koje predstavljaju zajednice.

<sup>30</sup> Razgovor sa predstavnikom Sekretarijata SVZ obavljen 3. maja 2017. Po navodima ispitanika, SVZ se uopšte nije trudio da konsultuje zajednice po pitanju zakonodavstva jer, po njihovom mišljenju, zajednice su prvenstveno zabrinute zbog svakodnevnih problema, ne zbog zakonodavstva, a zatim i zbog toga što predstavnici SVZ dolaze iz određene oblasti tako da bi trebalo da na odgovarajući način unesu stavove zajednica u sve komentare ili preporuke koje se tiču zakonodavstva.

<sup>31</sup> Predstavnik kosovski Srbin se setio sastanka SVZ sa pripadnicima zajednice kosovskih Srba koji je 2016. godine organizovan u Ulpijani u Prištini.

Veoma nizak stepen informisanosti o SVZ generalno ima dalekosežniji uticaj na funkcionisanje i efektivnost mehanizma. Pošto članovi SVZ koji zastupaju zajednice treba da dolaze iz akreditovanih organizacija za zajednice<sup>32</sup> to znači da je zbog niskog stepena informisanosti o mehanizmu mali broj organizacija koje traže akreditaciju i koje su akreditovane.<sup>33</sup> I zaista, prema informacijama koje je dostavio Sekretarijat SVZ, broj akreditovanih organizacija za sastav u periodu 2014 - 2016. iznosio je 36, a za sastav 2016 -2018. iznosio je 53. Videti Sliku 3 u nastavku za broj akreditovanih OPZ za svaku zajednicu.



Stoga, što je manji broj potencijalnih članova SVZ to je mehanizam ograničeniji, kako u pogledu članova koji trenutno zastupaju stavove određenih zajednica u SVZ tako i u pogledu veština i iskustava neophodnih da se na kompetentan način preuzmu dužnosti i odgovornosti člana SVZ. Osim toga, minimalna zastupljenost žena iz različitih zajednica utiče na inkluziju perspektive žena i utvrđivanje njihovih potreba na prvom mestu, tako da postoji zabrinutost da li su članovi u stanju da na odgovarajući način zastupaju relevantne potrebe žena iz različitih zajednica.

#### 4.1.2 Ocena rada SVZ

Stavovi članova OZ i predstavnika OPZ o radu SVZ, i posebno o tome da li je SVZ dovoljno zastupao probleme sa kojima se suočavaju zajednice u kosovskim institucijama, uglavnom su bili negativni. Od relativno malog broja članova OZ koji su bili upoznati sa SVZ, petoro (odnosno 15 odsto onih koji su bili upoznati sa SVZ) su izjavili da SVZ radi dovoljno na zastupanju problema sa kojima se suočavaju zajednice. Značajan procenat (39 odsto onih koji su znali za SVZ) je rekao da SVZ nije radio dovoljno na zastupanju pitanja zajednica, dok su drugi članovi OZ (26 odsto onih koji su znali za SVZ) ocenili da SVZ nije uopšte radio na tome da istakne relevantne probleme. Većina članova OZ koji su dodatno obrazložili svoju negativnu ocenu rada SVZ (njih devetoro) naveli su da bi SVZ trebalo da učini više na vidljivosti i informisanosti o mehanizmu i da podeli informacije o svom radu, što ukazuje da je ovakva percepcija više posledica neinformisanja nego negativne ocene samog rada. Svi osim jednog predstavnika OPZ su na sličan način smatrali da SVZ ne radi dovoljno na isticanju problema sa kojima se

<sup>32</sup> Član 5.3 Statuta Savetodavnog veća za zajednice, *supra* fusnota 11.

<sup>33</sup> Procedure za proces akreditacije navedene su u Statutu SVZ, *supra* fusnota 11.

suočavaju zajednice u kosovskim institucijama.<sup>34</sup> Među razlozima navedenim za negativnu ocenu bili su nepostojanje izvršnih ovlašćenja mehanizma i neaktivnost članova SVZ.

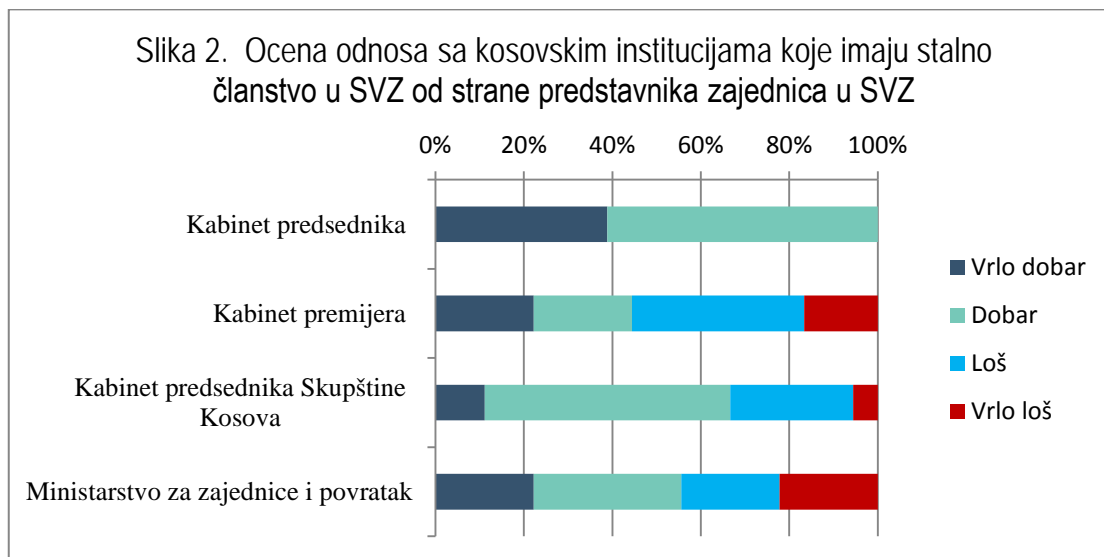
## 4.2 SVZ kao veza između zajednica i kosovskih institucija

### 4.2.1 Institucije sa stalnim članstvom u SVZ

Osim predstavnika zajednica, sastav SVZ uključuje i predstavnike institucija koje imaju stalno članstvo u SVZ. Ove institucije su:

- Kabinet predsednika
- Kabinet premijera
- Kabinet predsednika Skupštine Kosova, i
- Ministarstvo za zajednice i povratak

Ove institucije treba da imenuju višeg stalnog savetnika i prisustvuju svim sastancima.<sup>35</sup> Na osnovu informacija dobijenih od Sekretarijata SVZ, sve ove institucije su u sastavu za 2016 - 2018. imenovale više predstavnike kao stalne predstavnike koji prisustvuju sastancima SVZ, osim Kabineta predsednika Skupštine Kosova.<sup>36</sup> Osim toga, Kabinet premijera je imenovao šefa Kancelarije za pitanja zajednica (KPZ) kao svog predstavnika u SVZ, što je Sekretarijat SVZ naveo kao problematično.<sup>37</sup> Grafikon u nastavku (Slika 2) pokazuje kako su predstavnici zajednica u SVZ ocenili odnos između SVZ i institucija koje imaju stalno članstvo u SVZ.



Prema navodima predstavnika zajednica u SVZ u oba sastava, 2014 - 2016. i 2016 - 2018,<sup>38</sup> od institucija koje imaju stalno članstvo u SVZ, najpozitivniji odnos je sa Kabinetom predsednika. U stvari, svi članovi sa kojima je obavljen razgovor pozitivno su ocenili ovaj odnos (u pogledu deljenja informacija, odgovora na zahteve za informacijama, odgovora na preporuke SVZ, itd). Više od polovine ovih ispitanika takođe su smatrali da je odnos sa Kabinetom predsednika Skupštine Kosova pozitivan. Ocene odnosa SVZ sa Kabinetom premijera i

<sup>34</sup> Predstavnik OPZ iz zajednice kosovskih Turaka dao je pozitivan odgovor, ali ga nije obrazložio.

<sup>35</sup> U skladu sa članom 4.3 i 4.4 Statuta SVZ, *supra* fusnota 11.

<sup>36</sup> Prema rečima Sekretarijata SVZ, pozivnica je poslata Kabinetu predsednika Skupštine Kosova, ali nije dobijen odgovor (razgovor sa predstavnikom Sekretarijata SVZ, 3. maj 2017).

<sup>37</sup> Ovo imenovanje je Sekretarijat SVZ video kao problematično jer postoje potencijalni sukobi interesa između SVZ i KPZ (pošto KPZ ima značajan budžet za davanje bespovratnih sredstava nevladinim organizacijama, za koje članovi SVZ iz akreditovanih organizacija mogu da se prijave) i sa ovim imenovanjem KPZ je jedini kontakt Kabineta premijera sa SVZ. Prema informacijama Sekretarijata SVZ, šef KPZ ne prisustvuje redovno sastancima. U pogledu nadležnosti, smatra se da je KPZ i mehanizam u okviru Kabineta premijera koji vrši izvršne nadležnosti, dok je SVZ konsultativno telo.

<sup>38</sup> Podaci nisu dostupni za članove iz zajednice kosovskih Crnogoraca u sastavu 2014 - 2016. i člana iz zajednice kosovskih Hrvata u sastavu 2016 - 2018.

Ministarstvom za zajednice i povratak nisu bile toliko pozitivne. U stvari, više od polovine članova SVZ sa kojima je obavljen razgovor smatrali su da je odnos između ovih institucija i SVZ ili „loš“ ili „veoma loš“. Što se tiče odnosa između SVZ i Kabineta premijera, ispitanici su uglavnom kao razlog za nezadovoljstvo naveli to što imenovani predstavnik Kabineta premijera nije prisustvovao sastancima SVZ.<sup>39</sup> Članovi SVZ koji su negativno ocenili odnos između SVZ i MZP istakli su kao problem to što predstavnik MZP ne učestvuje na sastancima.<sup>40</sup>

#### 4.2.2 Kako institucije odgovaraju na preporuke SVZ

S namerom da se dalje oceni funkcionisanje SVZ kao veze između zajednica i kosovskih institucija, u podatke prikupljene za ovaj izveštaj uvrštene su informacije o preporukama koje je SVZ dao različitim institucijama i praćen je svaki odgovor i ishod.<sup>41</sup> Prema Statutu SVZ, svaka institucija koja dobije preporuku od SVZ dužna je da u roku od mesec dana od dana dobijanja preporuke odgovori SVZ koje mere su planirane ili preduzete kao odgovor na preporuku ili da navede razloge za nepreduzimanje mera.<sup>42</sup> SVZ je tokom izveštajnog perioda dao šest preporuka za 18 odvojenih institucija na centralnom i lokalnom nivou (videti Aneks 1 za više informacija o svakoj preporuci). Ove preporuke su se odnosile na probleme kao što su:

- izdavanje dokumenata o građanskom stanju;
- zapošljavanje zajednica u brojčanoj manjini u javnoj administraciji;
- jezička prava, jednak pristup i zastupljenost na Radio-televiziji Kosova; i
- pristup obrazovanju.

SVZ je samo od dve institucije dobio odgovore<sup>43</sup> na jednu od ukupno šest preporuka. Pored toga, pozitivna dešavanja su primećena u pogledu četiri preporuke. Iako je pozitivno to što se mogu videti poboljšanja u pogledu većine problema koje je istakao SVZ, sama činjenica da je neposredan odgovor dobijen samo na jednu od preporuka<sup>44</sup> znači da SVZ ne može da zna da li je do poboljšanja došlo zbog njegove preporuke. Osim toga, nepostojanje odgovora na preporuke SVZ ukazuje da ima mesta za poboljšanje komunikacije između SVZ i institucija.

S namerom da se oceni odnos između SVZ i institucija kojima su poslate preporuke, prikupljanje podataka za ovu procenu uključivalo je obraćanje relevantnom kontaktu u svakoj instituciji. Od 18 institucija kojima je SVZ poslao preporuke, OEBS nije bio u mogućnosti da dobije informacije od šest,<sup>45</sup> dok su odgovori preostalih 12 institucija<sup>46</sup> bili raznoliki. Predstavnici pet institucija koje su bile kontaktirane istakli su da nisu znali da je institucija dobila preporuku od SVZ.<sup>47</sup> Svih šest institucija koje su potvrdile da su dobile preporuku izvestile su da su preduzete pozitivne mere za rešavanje problema koje je naveo SVZ.<sup>48</sup>

#### 4.3 Davanje komentara na zakonodavne i strateške inicijative

Osim postojanja mehanizma za redovnu razmenu informacija između zajednica i vlade, druga primarna uloga SVZ je da pruži mogućnost zajednicama da u ranoj fazi daju komentare na zakonodavne i strateške inicijative koje može da pripremi vlada.<sup>49</sup> Na početku svake kalendarske godine SVZ dobija zakonodavni plan rada i

<sup>39</sup> Naveli predstavnici kosovskih Aškalija, kosovskih Roma i kosovskih Srba u sastavu 2014 - 2016. i predstavnik MZP i predstavnici kosovskih Roma i kosovskih Srba u sastavu 2016 - 2018.

<sup>40</sup> Naveli predstavnik Sekretarijata SVZ, predstavnici kosovskih Aškalija, kosovskih Bošnjaka, kosovskih Egipćana i kosovskih Roma u sastavu 2014 - 2016. i predstavnik kosovskih Aškalija u sastavu 2016 - 2018.

<sup>41</sup> Ovaj aspekt mandata SVZ je posebno pokriven u Zakonu o zaštiti prava zajednica, član 12.12, *supra* fusnota 10.

<sup>42</sup> Član 24.2 Statuta SVZ, *supra* fusnota 11.

<sup>43</sup> OZ je dobio odgovor od Radio-televizije Kosova i Agencije za civilnu registraciju.

<sup>44</sup> Agencija za civilnu registraciju je prihvatila preporuke koje su joj upućene i otklonila propuste uočene u dokumentima o građanskom stanju.

<sup>45</sup> OEBS nije mogao da dobije informacije od sledećih institucija: Ministarstva pravde, Ministarstva finansija, Ministarstva spoljnih poslova, Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije (dve preporuke za MONT) i opštine Južna Mitrovica.

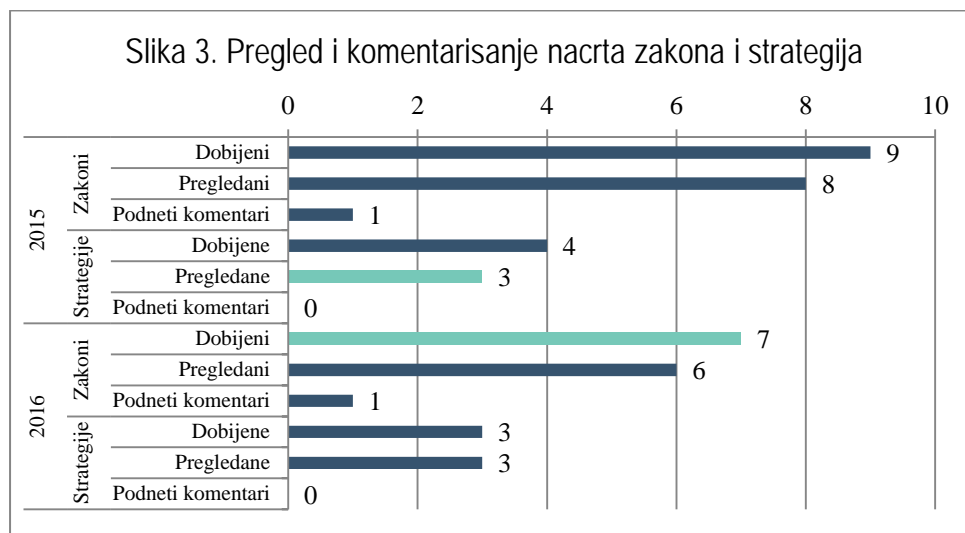
<sup>46</sup> Odgovori su dobijeni od: Agencije za civilnu registraciju, Ministarstva za evropske integracije, Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva trgovine i industrije i opština Priština, Prizren, Peć, Gnjilane i Vučitrn, Radio-televizije Kosova i Univerziteta u Prištini.

<sup>47</sup> Sledeće institucije su izvestile da nisu dobile preporuke SVZ: Ministarstvo za evropske integracije, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo trgovine i industrije, opštine Gnjilane i Vučitrn i Univerzitet u Prištini.

<sup>48</sup> Sledeće institucije su izvestile da su preduzele mere kao odgovor na preporuku SVZ: Agencija za civilnu registraciju, Ministarstvo ekonomskog razvoja, opštine Priština, Prizren i Peć i Radio-televizija Kosova.

<sup>49</sup> Videti Ustav, član 60.3.2, *supra* fusnota 9.

dostavlja ga svim članovima SVZ od kojih se traži da navedu koje planirane nacrt zakona i strategija žele da pregledaju. Kada SVZ dobije nacrt, svaki komentar treba da bude dostavljen u roku od 15 dana,<sup>50</sup> a obrazloženi odgovor relevantnih institucija treba da bude dobijen u roku od mesec dana.<sup>51</sup> Sekretarijat SVZ pomaže SVZ-u u ovom aspektu rada tako što daje pravni savet kao što je i navedeno u Statutu SVZ.<sup>52</sup> Po rečima šefa radne grupe za zakonodavstvo, SVZ blagovremeno dobija nacrt zakona i strategija na razmatranje.<sup>53</sup> Slika 3 ispod prikazuje koliko je zakona i strategija SVZ primio (koje planira da pregleda),<sup>54</sup> pregledao i na koje je dao komentar u 2015. i 2016.



Grafikon pokazuje da je SVZ pregledao skoro sve nacrt zakona i strategija koje je dobio u izveštajnom periodu. U 2015. godini dobijeni su jedan zakon i jedna strategija ali ih SVZ nije pregledao.<sup>55</sup> U 2016. godini, jedan zakon je dobijen ali nije pregledan.<sup>56</sup> Prema informacijama dobijenim od Sekretarijata SVZ glavni razlog što ovi zakoni i strategije nisu pregledani bio je što SVZ nije mogao da ih pregleda u veoma kratkom roku (15 dana) predviđenom za pregled nacrt zakona i strategija, pa je SVZ u izveštajnom periodu od dve godine dostavio samo komentare na dva dokumenta. SVZ je 2015. godine dostavio predložene izmene Nacrta zakona o socijalnom smeštaju koje su obuhvatale odredbe o zajednicama u brojčanoj manjini i raseljenim licima. Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja nije unelo ove komentare i SVZ nije od Ministarstva dobio nikakve informacije o tome zbog čega komentari nisu uneti. Slično tome, SVZ je 2016. godine dostavio predlog izmena Zakona o izmenama i dopunama Zakona br. 2004/37 o prosvetnoj inspekciji na Kosovu, koji je obuhvatao mehanizme zaštite za predstavljanje zajednica u brojčanoj manjini, i dobio je odgovor od Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije da je taj predlog već obuhvaćen Zakonom o civilnoj službi. Iako ne postoji zakonska odredba kojom se propisuje koliko zakona i strategija SVZ treba da pregleda i na njih da komentare, davanje komentara na svega dva zakona u analiziranom periodu od dve godine i neunošenje tih komentara u nijedan od ta dva zakona ukazuje da je u izveštajnom periodu uticaj primarne uloge SVZ veoma ograničen.

<sup>50</sup> Prema Pravilniku br. 9/11 o radu vlade, 12. septembar 2011. [http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Rregullore\\_e\\_punes\\_se\\_Qeverise\\_09.2011\\_\(serbisht\).pdf](http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Rregullore_e_punes_se_Qeverise_09.2011_(serbisht).pdf)

<sup>51</sup> Shodno članu 12.12 Zakona br. 3/L-047 o zaštiti i promovisanju prava zajednica i njenih pripadnika na Kosovu, *supra* fusnota 10.

<sup>52</sup> Član 13.2.6 Statuta SVZ, *supra* fusnota 11.

<sup>53</sup> Razgovor sa Zijušom Ahmetijem, višim pravnim službenikom, Sekretarijat SVZ, 2. jun 2017.

<sup>54</sup> Zbog kašnjenja u izradi nacrt veoma često dolazi do neslaganja između zakonodavnog plana i onoga što je stvarno poslato na pregled. Na primer, u 2015. godini SVZ je planirao da pregleda 18 zakona ali samo 9 od njih je dostavljeno na pregled, a u 2016. je planirao 30 ali je sedam dostavljeno na pregled.

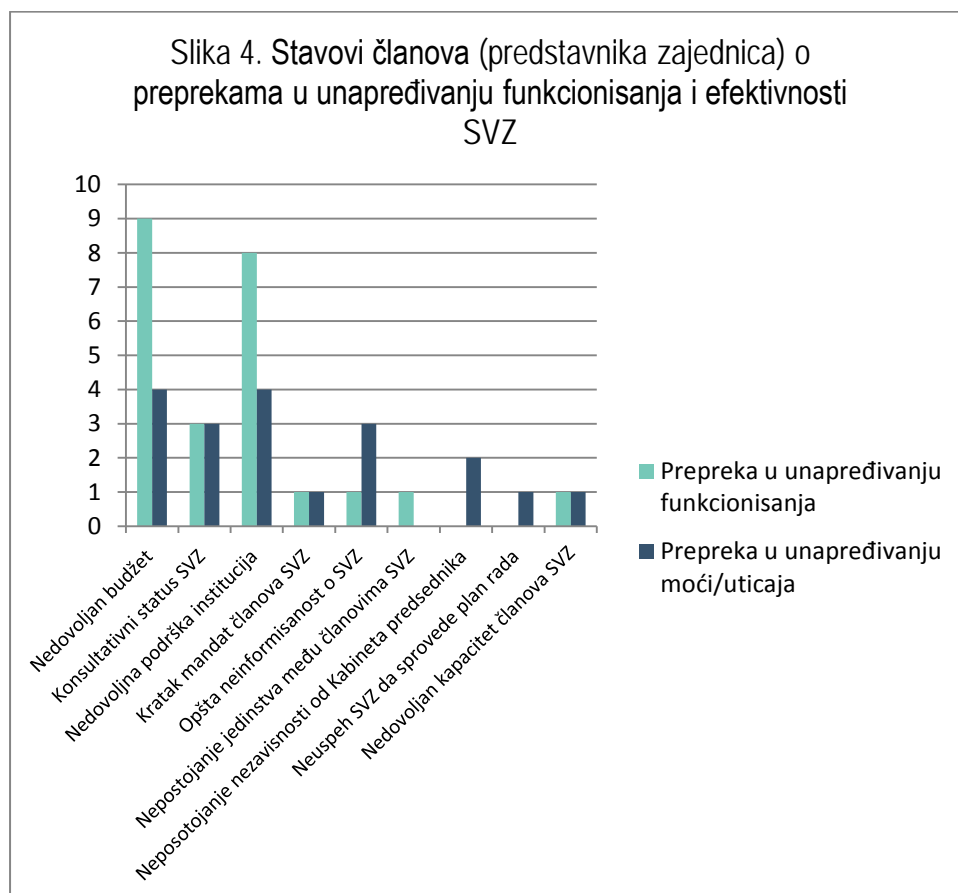
<sup>55</sup> Nacrt zakona o elektronskim ličnim kartama i Nacrt strategije o lokalnoj samoupravi 2016 - 2026.

<sup>56</sup> Nacrt zakona o Akademiji pravde.

## 4.4 Prepreke u unapređivanju funkcionisanja, moći i uticaja SVZ

### 4.4.1 Stavovi predstavnika zajednica u SVZ

Ocena samih članova SVZ<sup>57</sup> o radu SVZ uglavnom je pozitivna. Sedamnaest od osamnaest članova sa kojima je obavljen razgovor ocenilo je da je komunikacija između SVZ i zajednica u izveštajnom periodu ili 'vrlo dobra' ili 'dobra'.<sup>58</sup> Slično tome, 11 od 18 članova SVZ ocenilo je da je u izveštajnom periodu bilo dovoljno konsultacija između članova SVZ i zajednica.<sup>59</sup> Kada se radi o aktivnostima podizanja stepena informisanosti i terenskog rada koje je SVZ realizovao tokom ovog perioda, 10 članova sa kojima je obavljen razgovor ocenilo je da su ova nastojanja odgovarajuća, a njih 8 je smatralo da nisu. Velika većina članova SVZ sa kojima je obavljen razgovor odgovorila je da je, po njihovom mišljenju, SVZ u dovoljnoj meri zastupao pitanja sa kojima se susreću zajednice u institucijama Kosova.<sup>60</sup> Ove pozitivne ocene u izrazitoj su suprotnosti sa ocenama članova opštinskih OZ i predstavnika nevladinih udruženja i organizacija koje zastupaju zajednice. Na Slici 4 koja sledi prikazano je šta su članovi SVZ naveli kao prepreke u unapređivanju funkcionisanja, moći i uticaja SVZ.



Kada im je postavljeno pitanje otvorenog tipa o preprekama koje ima SVZ, njegovi članovi su kao probleme uglavnom navodili nedovoljan budžet za SVZ<sup>61</sup> i to što SVZ nije imao veliku podršku institucija (9 od 18 članova SVZ navelo je svaku od ovih stavki kao prepreku u unapređivanju funkcionisanja SVZ). SVZ trenutno nema budžetska sredstva za OPZ.

<sup>57</sup> Podaci nisu dostupni za članove iz zajednice kosovskih Crnogoraca u sastavu 2014 - 2016. i člana iz zajednice kosovskih Hrvata u sastavu 2016 - 2018.

<sup>58</sup> Sedam ispitanika je komunikaciju ocenilo kao 'veoma dobru', deset kao 'dobru', jedan kao 'lošu' i nijedan kao 'jako lošu'.

<sup>59</sup> Jedanaest ispitanika je konsultacije između članova SVZ i zajednica ocenilo kao 'dovoljne', šest kao 'nedovoljne', a jedan je rekao da 'uopšte ne postoje'.

<sup>60</sup> Dvanaest ispitanika je predstavljanje pitanja sa kojima se suočavaju zajednice u kosovskim institucijama ocenilo kao 'dovoljno', a četiri kao 'nedovoljno'.

<sup>61</sup> Prema budžetu Kosova, ukupan budžet SVZ u 2015. godini iznosio je 87.036 evra, a u 2016. godini 84.341 evra, (2015 - <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10606>, 2016 - <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=11324>, pristupljeno 20. septembra 2017).

Sekretarijat SVZ je Ministarstvu finansija, Kabinetu premijera i Odboru Skupštine za budžet poslao zahtev u kome je pomenut ovaj problem, ali nije dobio nikakav odgovor.<sup>62</sup>

Status SVZ kao konsultativnog tela bez izvršnih ovlašćenja takođe je naveden kao prepreka u unapređivanju funkcionisanja ovog mehanizma. Na pitanje kako ocenjuju moć i uticaj SVZ u pogledu obezbeđivanja da institucije Kosova uzimaju u obzir pitanja koja se tiču zajednica, većina članova SVZ sa kojima je obavljen razgovor dala je negativan odgovor; što ukazuje na to da su, po njihovom mišljenju, moć i uticaj SVZ slabi ili veoma slabi.<sup>63</sup> Prepreke koje su najčešće navodili bile su nedovoljna podrška kosovskih institucija (uključujući neuzimanje u obzir preporuka SVZ od strane institucija), nakon čega sledi opšta nedovoljna informisanost kosovskih institucija i šire javnosti o ovom mehanizmu.

#### 4.4.2 Stavovi stalnih članova koji predstavljaju institucije u SVZ

Predstavnici četiri institucije koje imaju stalne članove u SVZ bili su više kritički nastrojeni u ocenjivanju rada SVZ. Kada im je postavljeno pitanje otvorenog tipa o preprekama u unapređivanju funkcionisanja i uticaja ovog mehanizma, moć i uticaj SVZ uglavnom su ocenjeni kao jaki sa aspekta pravnog okvira,<sup>64</sup> ali su se predstavnici ovih institucija više fokusirali na same predstavnike zajednica. Konkretno, ispitanici su naveli da sposobnosti i predanost članova nisu bili dovoljni za realizovanje dužnosti koje su im date, i da političko opredeljenje članova takođe može da utiče na njihov rad.<sup>65</sup> Neka od istih problematičnih pitanja koja su izneli predstavnici zajednica izneli su i ovi predstavnici, uključujući kratak mandat članova SVZ,<sup>66</sup> konsultativni status SVZ<sup>67</sup> i nedovoljnu podršku institucija.<sup>68</sup> Ipak, većina članova izabranih za SVZ dobila je dva mandata, radeći tako u SVZ četiri godine.<sup>69</sup> Odgovarajuća komunikacija između SVZ i zajednica i konsultovanje članova SVZ sa zajednicama ocenjeni su pozitivnije: troje od četvoro ispitanika ocenilo je ovaj stepen komunikacije kao 'dobar' ili 'veoma dobar'.<sup>70</sup>

## 5. ZAKLJUČCI

U smislu veza između SVZ i zajednica koje predstavljaju članovi, nalazi ovog istraživanja su da je stepen informisanosti predstavnika zajednica na opštinskom nivou generalno jako nizak. Ovako nizak stepen informisanosti ukazuje na nepostojanje odgovarajućeg terenskog angažmana SVZ i na to da nema redovnog konsultovanja zajednica u vezi sa zakonodavstvom, javnom politikom i programima od važnosti za zajednice. U obavljenim razgovorima postoji opšti konsenzus da budžet SVZ nije dovoljan za realizovanje takvih terenskih aktivnosti ili konsultacija. Implikacije ovog nedostatka su višestruke. Bez redovnih konsultacija SVZ ne može imati odgovarajući osećaj za pitanja zajednica kojima ovaj mehanizam treba da se bavi. Ukoliko zajednice nisu obaveštene o ovom mehanizmu, onda su ređi slučajevi u kojima pripadnici zajednica iznose probleme svojim predstavnicima u SVZ, pa je samim tim manji i broj problema koje SVZ iznosi kosovskim institucijama. Nedovoljna razmena informacija doprinosi umanjivanju uticaja mehanizma u celini. Prema tome, SVZ treba da radi više na dobijanju komentara od predstavnika zajednica o zakonodavstvu, javnoj politici i programima važnim za zajednice. Na osnovnom nivou, nedovoljna informisanost o SVZ znači da spisak akreditovanih organizacija koje mogu da predlažu članove SVZ nije sveobuhvatan. Slabiji izbor za članove umanjuje mogućnost da SVZ bude sastavljen od predstavnika zajednica koji na odgovarajući način predstavljaju njihove zajednice i koji su

<sup>62</sup> SVZ je dobio i dodatna sredstva od Norveške ambasade za projekte koji se odnose na zajednice i terenske aktivnosti njegovih članova. Za 2017. godinu iz budžeta su izdvojena sredstva za Sekretarijat SVZ (43.000 €) za plate, plus 43.000 € za funkcionisanje samog SVZ, od čega 50 odsto ide na dnevnice za članove.

<sup>63</sup> Nijedan ispitanik nije moć/uticaj SVZ u obezbeđivanju da pitanja koja se tiču zajednica budu uzeta u obzir od strane kosovskih institucija ocenio kao 'veoma velik', šest ispitanika je ocenilo kao 'velik', devet kao 'slab', a troje kao 'veoma slab'.

<sup>64</sup> Predstavnik Kabineta predsednika, predstavnik premijerove Kancelarije za pravne poslove, predstavnik Kabineta premijera, predstavnik MZP.

<sup>65</sup> Predstavnik Kabineta predsednika, predstavnik premijerove Kancelarije za pravne poslove.

<sup>66</sup> Predstavnik OPIZ.

<sup>67</sup> Predstavnik MZP.

<sup>68</sup> Predstavnik MZP, predstavnik Kabineta premijera, predstavnik premijerove Kancelarije za pravne poslove.

<sup>69</sup> Razgovor sa predstavnicima Sekretarijata SVZ;

<sup>70</sup> 'Veoma dobar' – predstavnik Kabineta predsednika, predstavnik Kabineta premijera, 'dobar' – predstavnik MZP



sposobni da obavljaju dužnosti potrebne da se u potpunosti realizuje potencijal ovog mehanizma. Loš rodni balans dodatno smanjuje verovatnoću da SVZ adekvatno razmatra i rešava pitanja koja se odnose na žene.

Kada se radi o oceni veze između SVZ i kosovskih institucija, problemi sa imenovanjem i učešćem predstavnika institucija sa stalnim članstvom u SVZ slabe uticaj SVZ u ovim institucijama. Pored toga, relativno slabo reagovanje institucija koje su dobile preporuku SVZ takođe ukazuje da ima prostora za poboljšanje saradnje između SVZ i institucija.

Što se tiče uloge SVZ u davanju komentara na nacрте zakona u ranoj fazi njihove izrade, pozitivan nalaz ovog izveštaja jeste da je SVZ pregledao većinu nacрта zakona i strategija koje je planirao da pregleda. Međutim, veoma mali broj dostavljenih komentara ukazuje na to da je uticaj SVZ u ovom pogledu ograničen. S obzirom na ove zaključke, može se reći da je potrebno ojačati kapacitete SVZ. OEBS ostaje posvećen pružanju podrške SVZ u prevazilaženju izazova sa kojima se suočava i razvoju kapaciteta njegovih članova za rad na konkretnim pitanjima navedenim u izveštaju.

## 6. PREPORUKE

### Za Kabinet predsednika

- Osigurati da godišnji budžet SVZ bude dovoljan da se obezbedi efektivno funkcionisanje za svaku stavku navedenu u članu 26.3 Statuta SVZ (ne samo za minimalne troškove koji se odnose na rad Sekretarijata i sastanke).

### Za institucije koje od SVZ dobiju preporuku ili komentare na nacrt zakona

- Osigurati da SVZ u roku od mesec dana dobije odgovor sa obrazloženjem, uključujući planirane i preduzete mere kao reagovanje na preporuku, ili osnov za nepreduzimanje mera, kako je navedeno u članu 24 Statuta SVZ, članu 12(12) Zakona o zajednicama i članu 70 Pravilnika o radu Vlade.

### Za Sekretarijat SVZ

- Povezati se sa određenim institucijama kojima su upućeni preporuka ili komentari na nacrt zakona, kako bi se osiguralo da SVZ dobije odgovor sa obrazloženjem, kako je navedeno u članu 24 Statuta SVZ;
- Osigurati da nacrti zakona budu blagovremeno dostavljeni svim članovima SVZ, kako bi se omogućio odgovarajući pregled nacrtu i izrada komentara;
- Osigurati odgovarajuće sprovođenje postupaka akreditovanja i predlaganja (kako je navedeno u članu 13.2.3 Statuta), uključujući mere za javno promovisanje i davanje informacija o procesu akreditovanja za registrovanje nevladinih udruženja i organizacija za zajednice, sa ciljem povećanja broja akreditovanih organizacija i udruženja, povećavajući tako zastupljenost zajednica, naročito podstičući žene;
- Pružiti podršku kapacitetu SVZ da daje komentare na nacrt zakona (kako je navedeno u članu 13.2.6 Statuta), kroz organizovanje razvijanja kapaciteta za nove članove SVZ, uključujući način davanja komentara na nacrt zakona, komponentu o rodno osetljivom zakonodavstvu radi unapređivanja sposobnosti i muškaraca i žena da u ovaj proces integrišu rodni aspekt;
- Pružiti podršku terenskim aktivnostima i promovisati vidljivost SVZ, kako je navedeno u članu 13.2.5 Statuta.

### Za članove SVZ

- U opštinama u kojima živi znatan broj pripadnika zajednica u brojčanoj manjini preduzimati redovne terenske i aktivnosti podizanja stepena informisanosti o ulozi i odgovornostima SVZ, obezbeđujući takođe da takve aktivnosti budu usmerene i na muškarce i na žene i da rodna pitanja budu značajna komponenta inicijalnog planiranja;
- Osigurati da se blagovremeno pripremaju i dostavljaju komentari na nacrt zakona.

### Za institucije koje imaju stalne članove u SVZ

- Imenovati stalnog predstavnika institucije u SVZ;
- Osigurati redovno prisustvovanje i učešće na sastancima SVZ

## Aneks 1. Preporuke upućene institucijama

| Pitanje/Zakon   | Institucije kojima je upućena preporuka | Reakcija institucija | Ocena ishoda od strane SVZ  | Da li su institucije uzele preporuku u obzir? | Mere koje su preduzele institucije   |
|---|---|----------------------|---|---|--|
| Izdavanje dokumenata o građanskom stanju/jezička prava (ne postoje obrasci za izdavanje dokumenata na turskom i bosanskom jeziku u opštinama u kojima su ti jezici službeni jezici na lokalnom nivou).                  | Agencija za civilnu registraciju        | X                    | Agencija za civilnu registraciju preduzela je odgovarajuće mere i tokom 2015. godine pronašla rešenje za pitanje sadržano u preporuci Veća. | ✓   | Agencija za civilnu registraciju (ACR) sazvala je 5. juna 2015. godine radnu grupu koja je analizirala sve obrasce i dokumente koji se odnose na matičnu evidenciju. Utvrđeni propusti su ispravljani i izmenjeni u računarskom sistemu iz kojeg se generišu svi obrasci ličnih karata, u skladu sa preporukama SVZ. |
| Zapošljavanje pripadnika nevećinskih zajednica u javnoj administraciji/sprovođenje Zakona o civilnoj službi (kojim se uređuje zastupljenost zajednica u brojčanoj manjini u javnoj administraciji na centralnom nivou). | Ministarstvo za evropske integracije    | X                    | Nije došlo do poboljšanja ni u jednom od ministarstava  | X   | Nisu preduzimane mere.   |
|   | Ministarstvo pravde                     | X                    |   | Čeka se na informacije                        | Čeka se na informacije   |
|   | Ministarstvo ekonomskog razvoja         | X                    |   | ✓   | Ministarstvo je 2016. godine zaposlilo 18 učesnika iz nevećinskih zajednica  |
|   | Ministarstvo finansija                  | ✓                    |   | Čeka se na informacije                        | Čeka se na informacije   |
|   | Ministarstvo spoljnih poslova           | X                    |   | Čeka se na informacije                        | Čeka se na informacije   |
|   | Ministarstvo zdravlja                   | X                    |   | X   | Nisu preduzimane mere.   |
|   | Ministarstvo trgovine i industrije      | ✓                    |   | X   | Nisu preduzimane mere.   |

|   |                         |   |  |                        |   |
|---|-------------------------|---|--|------------------------|---|
| Sprovođenje Zakona o upotrebi jezika na opštinskom nivou. | Opština Priština        | X | Prema informacijama članova SVZ, nakon dostavljanja preporuka predmetne opštine su ostvarile napredak, ali nedovoljan. | ✓                      | Opština je izvršila restrukturiranje prevodilačke jedinice i dala jasne smernice o tome kako kancelarija treba da sprovodi Zakon o jezicima kako bi se osigurala stalna upotreba srpskog i turskog jezika. Opština je preduzela sledeće mere: prevođenje svih opštinskih dokumenata na srpski jezik, uključujući odluke predsednika opštine, koje ranije nisu bile prevedene. Pored toga, poboljšan je simultani prevod i opštinska internet stranica se redovno prevodi. |
|   | Opština Prizren         | X |  | ✓                      | Kancelarija predsednika opštine za protokol navela je da nije u pisanoj formi odgovorila na preporuku dobijenu od SVZ, jer je već preduzela odgovarajuće mere i radnje kako bi osigurala stalnu upotrebu turskog i bosanskog jezika.  |
|   | Opština Peć             | X |  | ✓                      | Zaposlen je jedan prevodilac i prevedeni su službeni dokumenti opštine. Većina dokumenata objavljena je na internet stranici opštine. Na svim zvaničnim sastancima opštine obezbeđen je prevod.   |
|   | Opština Južna Mitrovica | X |  | Čeka se na informacije | Čeka se na informacije  |
|   | Opština Gnjilane        | X |  | X                      | Nisu preduzimane mere   |
|   | Opština Vučitrn         | X |  | X                      | Nisu preduzimane mere   |

|   |   |   |  |                        |  |
|---|---|---|--|------------------------|--|
| Analiza medijskog prostora na RTK za zajednice kosovskih Goranaca i kosovskih Hrvata. | Upravni odbor i direktor RTK                  | X | Direktor RTK je doneo odluku o emitovanju programa za goransku zajednicu i obučio dvoje zaposlenih ali još uvek nije počelo emitovanje programa. Što se tiče hrvatske zajednice, nikakve vidljive mere nisu preduzete. | ✓                      | Preporuke su sprovedene, naročito u pogledu zajednice kosovskih Goranaca, dok je proces u toku kada je u pitanju zajednica kosovskih Hrvata. |
| Upotreba udžbenika za učenike turske i bošnjačke zajednice.                           | Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije | X | Uprkos tome što MONT preduzima mere da učenicima obezbedi udžbenike, i dalje nema nekoliko udžbenika za učenike ovih zajednica.  | Čeka se na informacije | Čeka se na informacije   |
| Kvota za upis studenata iz nevećinskih zajednica na Univerzitet u Prištini.           | Rektor Univerziteta u Prištini                | X | MONT je doneo Administrativno uputstvo o sprovođenju afirmativnih mera.  | X                      | Nisu preduzimane mere  |
|   | Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije |   |  | Čeka se na informacije | Čeka se na informacije   |





UČINAK I UTICAJ  
SAVETODAVNOG  
VEĆA ZA  
ZAJEDNICE

---

2015-2016